

IV. Rozkład materiału (plan wynikowy)

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
Spoczeństwo					
1.	1.	Człowiek jako istota społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - czynniki determinujące życie społeczne - proces socjalizacji - role społeczne 	<p>K: – definiuje znaczenie pojęć: istota społeczna, socjalizacja, przedstawia przykłady jednostek ludzkich,</p> <p>P: – wymienia czynniki determinujące życie społeczne, – ukazuje podstawowe potrzeby ludzkie,</p> <p>R: – przedstawia proces socjalizacji człowieka, – uzasadnia, że człowiek jest istotą społeczną,</p> <p>D: – interpretuje wybrane role społeczne, – kształtuje i ocenia normy kulturowe i etyczne.</p>	Rozmowa nauczająca, burza mózgów, plakat, elementy dramy.
2.	2-3.	Zbiorowości i grupy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie zbiorowości - więzi społeczne - pojęcie i typologia grup społecznych 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: zbiorowość, grupa społeczna, przedstawia charakterystyczne cechy zbiorowości i grupy społecznej,</p> <p>P: – rozróżnia klasyfikację grupy społecznej, – ukazuje podstawowe potrzeby ludzkie,</p> <p>R: – charakteryzuje więzi społeczne jakże zachodzą między jednostką a grupą, – ukazuje proces tworzenia stosunków i zależności w zbiorowościach społecznych,</p> <p>D: – interpretuje wybrane role społeczne, – kształtuje i ocenia normy kulturowe i etyczne.</p>	Praca pod kierunkiem, burza mózgów, (kula śniegowa), elementy dramy.
3.	4.	Rodzina jako podstawowa grupa społeczna	<ul style="list-style-type: none"> - funkcje rodziny - problemy współczesnej rodziny 	<p>K – wyjaśnia znaczenie pojęć: rodzina, patologia społeczna, – interesuje się historią własnej rodziny,</p> <p>P – przedstawia charakterystyczne funkcje rodziny,</p> <p>R – charakteryzuje podstawowe problemy zagrażające współczesnej rodzinie,</p> <p>D – analizuje przyczyny degradacji rodziny we współczesnym świecie.</p>	Dyskusja, burza mózgów, film, technika SWOT.

K – konieczne,

P – podstawowe,

R – rozszerzone,

D – dopietniająca

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
4.	5.	Rodzina w aspekcie prawnym	<ul style="list-style-type: none"> - zawarcie związku małżeńskiego - relacje prawne pomiędzy członkami rodziny 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: małżeństwo, konkordat, intercyza, pokrewieństwo, powinowactwo, władza rodzicielska, adopcja, kuratela,</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywa podstawowy dokument regulujący funkcjonowanie rodziny, - wymienia podstawowe instytucje, które chronią rodzinę, <p>P: – przedstawia przeszkody w zawarciu związku małżeńskiego,</p> <p>R: – charakteryzuje pochodzenie w aspekcie pokrewieństwa i powinowactwa,</p> <p>D: – ukazuje i ocenia przyczyny ograniczenia i zawieszenia władzy rodzicielskiej.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i źródłem historycznym.
5.	6.	Środowisko lokalne jako mała ojczyzna	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie i typy środowiska lokalnego - przemiany i problemy społeczności lokalnej - szanse społeczności lokalnej 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: społeczność lokalna, migracja, społeczeństwo masowe i integracja,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa rodzaje społeczności lokalnej, <p>P: – omawia cechy danej społeczności lokalnej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - interesuje się historią własnej społeczności lokalnej, <p>R: – ukazuje szanse rozwoju społeczności lokalnej,</p> <p>D: – planuje promocję własnego regionu.</p>	Dyskusja, wywiad, film.
6.	7.	Naród i tożsamość narodowa	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie narodu - czynniki kształtujące naród - pojęcie tożsamości narodowej - postawy związane z tożsamością narodową 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: naród, czynniki narodotwórcze, świadomość narodowa, patriotyzm, nacjonalizm, kosmopolityzm, ksenofobia, szowinizm, rasizm,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia najważniejsze czynniki narodotwórcze, <p>P: – omawia współczesne czynniki budujące poczucie tożsamości narodowej,</p> <p>R: – charakteryzuje przejawy świadomości narodowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje przyczyny i przejawy patriotyzmu i kosmopolityzmu we współczesnym świecie, <p>D: – ocenia przyczyny ksenofobii występującej w Polsce na przestrzeni wieków.</p>	Burza mózgów, drzewko owocowe, przemówienie.
7.	8.	Mniejszości narodowe w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - mniejszości narodowe w Polsce - prawa mniejszości narodowych w Polsce 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: mniejszości narodowe, Łemkowie, Romowie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia mniejszości narodowe zamieszkujące Polskę, <p>P: – wskazuje na mapie miejsce występowania mniejszości narodowych w Polsce,</p>	Praca pod kierunkiem z mapą i tekstem źródłowym, dyskusja, plakat.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
8.	9-10.	Pojęcie i koncepcje struktury społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie społeczeństwa - pojęcie struktury społecznej - koncepcje struktury społecznej - elementy struktury społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia dokumenty gwarantujące zachowanie tożsamości narodowej, R: - charakteryzuje przedstawione prawa mniejszości narodowych, D: - dokonuje analizy wybranego fragmentu tekstu źródłowego, - ocenia stosunek Polaków do mniejszości narodowych. <p>K: - wyjaśnia znaczenie pojęć: społeczeństwo, struktura społeczna, klasa średnia,</p> <p>- wymienia podstawowe elementy struktury społecznej,</p> <p>P: - omawia koncepcje struktury społecznej,</p> <p>R: - charakteryzuje elementy struktury społecznej,</p> <p>- określa położenie własnej rodziny w strukturze polskiego społeczeństwa,</p> <p>D: - porównuje strukturę społeczeństwa polskiego w Polsce Ludowej i III Rzeczypospolitej.</p>	Burza mózgów, puzzle, uczenie się przy współpracy, praca pod kierunkiem z podręcznikiem.
11.		Historyczne formy organizacji społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie rozwoju społecznego - teorie rozwoju społecznego - typy społeczeństwa 	<p>K: - wyjaśnia znaczenie pojęć: rozwój społeczny, industrializacja,</p> <p>- wymienia typy społeczeństwa w ujęciu Karola Marksa i współczesnym,</p> <p>P: - wyjaśnia proces przechodzenia społeczeństwa z jednej formy struktury społecznej w drugą,</p> <p>R: - charakteryzuje różne rodzaje społeczeństw,</p> <p>- hierarchizuje różne rodzaje społeczeństw,</p> <p>D: - ocenia historyczne formy organizacji społeczeństwa.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, dyskusja.
12.		Współczesne formy organizacji społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny przemian organizacji społeczeństwa - klasyfikacja nowych form społeczeństwa: społeczeństwo postindustrialne, globalne, informacyjne, masowe, otwarte 	<p>K: - wymienia współczesne formy organizacji społeczeństwa,</p> <p>P: - wyjaśnia znaczenie nowych pojęć: społeczeństwo postindustrialne, globalne, informacyjne, masowe, wolnego czasu, otwarte,</p> <p>R: - określa przyczyny przemian organizacji społeczeństwa,</p> <p>- porównuje koncepcje społeczeństwa otwartego i zamkniętego,</p> <p>D: - ocenia formy spędzania wolnego czasu najkorzystniejsze dla współczesnego człowieka.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, elementy dramy (pantomima).

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
9.	13.	Mechanizmy regulujące życie społeczne	<ul style="list-style-type: none"> - wartości społeczne - normy społeczne 	<p>K: – wymienia rodzaje norm społecznych i podaje ich przykłady,</p> <p>P: – wyjaśnia znaczenie pojęć: hedonizm, utilitaryzm, wartości społeczne, normy społeczne,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje płaszczyzny, na których dokonujemy oceny zjawisk i rzeczy, <p>R: – charakteryzuje poszczególne normy społeczne,</p> <p>D: – dostosowuje normy odnoszące się do konkretnej sytuacji społecznej.</p>	Burza mózgów, pantomima, praca pod kierunkiem z podręcznikiem.
10.	14.	Postawy o istotnym znaczeniu dla życia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> - odwaga cywilna - słowność - prawdomówność - wrażliwość społeczna - solidarność - międzyludzka 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: postawa, empatia, solidarność międzyludzka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia rodzaje cech i postaw sprzyjających dobremu funkcjonowaniu jednostki w społeczeństwie, <p>P: – ilustruje galerię omawianych postaw,</p> <p>R: – charakteryzuje poszczególne postawy związane z życiem społecznym,</p> <p>D: – wiąże daną postawę z konkretną sytuacją społeczną.</p>	Kula śniegowa, plakat, rymowanka (wiersz), praca pod kierunkiem z podręcznikiem.
11.	15.	Problemy etyczne współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> - aborcja - eutanazja - prawa jednostki - ochrona środowiska - prawa zwierząt 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie nowych pojęć: sprawiedliwość, etyka, aborcja, eutanazja, prawa człowieka i prawa zwierząt,</p> <p>P: – odróżnia sprawiedliwość wyrównawczą od rozdzielczej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia formy sprawiedliwości rozdzielczej, <p>R: – charakteryzuje główne problemy moralne współczesnego społeczeństwa,</p> <p>D: – ocenia omawiane problemy z etycznego punktu widzenia.</p>	Dyskusja punktowana, praca pod kierunkiem z podręcznikiem.
12.	16-17.	Między ładem a konfliktem społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie ładu społecznego - czynniki kształtujące ład społeczny - przyczyny konfliktów społecznych - rodzaje konfliktów społecznych - sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie nowych pojęć: ład społeczny, konsensus, negocjacja, mediacja, arbitraż,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia czynniki kształtujące ład społeczny, <p>P: – podaje przyczyny konfliktów społecznych i różnic ich rodzajów,</p> <p>R: – podaje sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych,</p> <p>D: – ocenia, czy stosowanie różnych norm, zwłaszcza moralnych i obyczajowych, jest uzasadnione w zależności od różnych sytuacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpatruje powyższy problem z punktu widzenia jednostki i społeczeństwa. 	Burza mózgów, metaplan.

L.p. z. p.	L.p. z. f.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
13.	18-19.	Instytucje społeczne i ich rola w społeczeństwie	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie instytucji społecznej - funkcje i zadania instytucji - społeczeństwo w społeczeństwie - skuteczność funkcjonowania instytucji społecznych - rodzaje instytucji społecznych 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia instytucja społeczna,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia zadania instytucji w społeczeństwie, <p>P: – rozróżnia funkcje instytucji społecznych,</p> <p>R: – określa skuteczność instytucji społecznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje rodzaje instytucji społecznych, - ocenia funkcjonowanie instytucji społecznych w naszym regionie. 	Burza mózgów, pantomima, praca pod kierunkiem z podręcznikiem.
20.		Ogólna charakterystyka społeczeństwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> - struktura demograficzna - zawodowa - warstwowa 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: struktura demograficzna, zawodowa i warstwowa,</p> <p>P: – omawia te struktury,</p> <p>R: – wykazuje wpływ zmian demograficznych na zmiany struktury zawodowej,</p> <p>D: – analizuje ewolucję struktury polskiego społeczeństwa.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, metaplan.
14.	21.	Współczesne problemy społeczeństwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> - poziom wykształcenia - przyczyny bezrobocia i ubóstwa - pojęcie i rodzaje patologii społecznych - zjawiska patologiczne wśród młodzieży - migracja 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia patologia społeczna,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia najpoważniejsze problemy społeczne współczesnej Polski, <p>P: – omawia współczesne problemy społeczeństwa polskiego i występujące w nim patologie społeczne,</p> <p>R: – charakteryzuje zjawiska patologiczne wśród młodzieży,</p> <p>D: – analizuje przyczyny powstawania patologii społecznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje projekt programu wycieczki do sądu dla nieletnich. 	Praca z materiałami źródłowymi (roczniki statystyczne), technika 635.
15.	22.	Sposoby przeciwyłączenia problemów społeczeństwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny bezrobocia i ubóstwa - sposoby przeciwyłączenia problemów bezrobocia i ubóstwa - przyczyny powstawania zjawisk patologicznych - sposoby zwalczania patologii społecznych 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: resocjalizacja, profilaktyka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia sposoby przeciwyłączenia problemów społeczeństwa polskiego, <p>P: – wymienia instytucje państwowe i samorządowe zajmujące się zwalczaniem patologii,</p> <p>R: – wyjaśnia przyczyny powstawania zjawisk patologicznych,</p> <p>D: – ocenia skuteczność przeciwyłączenia patologii społecznych przez instytucje państwowe i samorządowe.</p>	Dyskusja punktowana, plastyczne techniki dramowe.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
16.	23.	Kultura jako podstawa życia społecznego	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie kultury - typy kultury - struktura kultury - wpływ kultury na życie społeczne 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia kultura, P: – nazywa poszczególne typy kultury i krótko je definiuje, R: – wykazuje wpływ kultury na życie społeczne, D: – interpretuje stwierdzenie "kultura wyznacznikiem hierarchii i wartości społecznych".</p>	Burza mózgów, drzewko owocowe, dyskusja.
17.	24.	Przemiany kultury współczesnej	<ul style="list-style-type: none"> - kultura wyższa - masowa - narodowa - medialna - alternatywna i kontrkultura 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia komercjalizacja kultury, wymienia typy kultury, P: – definiuje pojęcia: globalizacja, neokatechumenat, omawia poszczególne typy kultury, R: – wykazuje wpływ postępu naukowo-technicznego na kulturę, - charakteryzuje kulturę narodową, D: – dowodzi, że kultura polska ma uniwersalistyczny charakter, - ocenia, czy proces globalizacji zagraża kulturze narodowej.</p>	Burza mózgów, plakat.
18.	25.	Subkultury młodzieżowe	<ul style="list-style-type: none"> - rodzaje subkultur młodzieżowych - wpływ subkultur na rozwój młodzieży 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: subkultura i kontrkultura, zna najbardziej reprezentatywne subkultury młodzieżowe w Polsce, P: – rozróżnia najbardziej charakterystyczne subkultury i omawia je, R: – ukazuje zagrożenia dla jednostki i społeczeństwa wynikające z działalności subkultur młodzieżowych, D: – określa i uzasadnia swoje stanowisko wobec subkultur.</p>	Praca z materiałami źródłowymi (materiały prasowe), dyskusja, techniki dramowe.
19.	26.	Wspólnota kulturowa narodów Europy	<ul style="list-style-type: none"> - filar antyczny kultury europejskiej - judeochrześcijański - celtycko-germański 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: konglomerat, europocentryzm, nazywa najważniejsze filary kultury europejskiej, P: – omawia filary kultury europejskiej, R: – porównuje poszczególne filary kultury europejskiej, D: – dokonuje syntezy wspólnych korzeni narodów Europy.</p>	Burza mózgów, plakat.
20.	27.	Dziedzictwo kulturowe regionu jako część dorobku Polski i Europy	<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne i historyczne regionu - wpływy i oddziaływania omawianego regionu 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: dziedzictwo kulturowe, region, regionalizm, P: – wskazuje geograficzne i historyczne położenie regionu oraz umieszcza go na mapie, R: – wykazuje wpływ i oddziaływanie regionu na kulturę Europy, D: – ocenia szanse rozwoju regionu przy integracji z Europą.</p>	Burza mózgów, drzewko owocowe, technika SWOT, praca pod kierunkiem z mapą konturową.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
21.	28.	Geneza społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie i geneza społeczeństwa obywatelskiego - samoorganizujące się społeczeństwo w walce z totalitaryzmem i władzą autorytarną - czynniki warunkujące funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego 	<p>K: – wyjaśnienia znaczenie pojęć: społeczeństwo obywatelskie, autorytaryzm,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia różne formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym, <p>P: – wyjaśnienia genezę społeczeństwa obywatelskiego,</p> <p>R: – charakteryzuje społeczeństwo w państwach totalitarnych, autorytarnych i demokratycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia czynniki warunkujące funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego, <p>D: – wskazuje główne wartości demokratyczne i wykazuje, dlaczego nie jest możliwa ich równoczesna pełna realizacja,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, dlaczego aktywność i zdolność do samoorganizacji obywateli jest warunkiem trwałej demokracji. 	Burza mózgów, metaplan.
22.	29.	Rola interesów grupowych	<ul style="list-style-type: none"> - ścieranie się interesów grupowych - ochrona interesów grup i jednostek 	<p>K: – wyjaśnienia znaczenie pojęć: interes grupowy, grupa interesu,</p> <p>P: – wymienia płaszczyzny ścierania się interesów grupowych,</p> <p>R: – charakteryzuje na przykładzie proces ścierania się interesów grup,</p> <p>D: – interpretuje konieczność ochrony interesów grup i jednostek.</p>	Elementy dramowe (symulacja spotkania dwóch grup, na przykład pracodawców i pracowników), wstawa reporterska (na przykład na temat budowy drogi).
23.	30.	Prawo obywatelskiego nieposłuszeństwa – demokracja czy anarchia?	<ul style="list-style-type: none"> - społeczeństwo obywatelskie w Polsce - pojęcie obywatelskiego nieposłuszeństwa - przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa 	<p>K: – wyjaśnienia znaczenie pojęć: obywatelskie nieposłuszeństwo, segregacja,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa, <p>P: – omawia przykłady obywatelskiego nieposłuszeństwa,</p> <p>R: – charakteryzuje problem segregacji rasowej,</p> <p>D: – podejmuje próbę oceny społeczeństwa obywatelskiego, argumentuje, czy obywatelskie nieposłuszeństwo w społeczeństwie demokratycznym jest uzasadnione.</p>	Praca pod kierunkiem z tekstem źródłowym, ekspres reporterów z wystąpieniem anarchistów (ocena argumentów).
24.	31.	Życie społeczne w współczesnym świecie – lekcja powtórzeniowa			

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
25.	32.	Człowiek w społeczeństwie – lekcja sprawdzająca			
Polityka					
33.		Współczesne ideologie	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie ideologii – ideologia a pragmatyzm – programy i kierunki polityczne 	<p>K: – wymienia podstawowe ideologie polityczne,</p> <p>P: – wyjaśnia znaczenie pojęć: ideologia, konserwatyzm, integralizm, liberalizm, ekspansjonizm, chadecja, interwencjonizm państwowy,</p> <p>Ri: – charakteryzuje ideologię konserwatywną, nacjonalistyczną, faszystowską, liberalną, komunistyczną oraz społeczną naukę Kościółca,</p> <p>D: – porównuje pozycję człowieka w wyżej wymienionych ideologiach,</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia poznane ideologie pod kątem współczesnej sytuacji politycznej. 	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z tekstem źródłowym i słownikiem, pizemówienie.
26.	34.	Współczesne doktryny polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie ideologii politycznej – pojęcie doktryny politycznej – rodzaje doktryn politycznych 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: ideologia, doktryna polityczna,</p> <p>P: – wymienia podstawowe ideologie i doktryny polityczne, – ukazuje problem aktualności kryteriów podziału doktryn politycznych według osi lewica–prawica,</p> <p>Ri: – charakteryzuje poznane ideologie i doktryny polityczne,</p> <p>D: – określa i ocenia doktryny polityczne reprezentowane przez ugrupowania zasiadające w obecnym Sejmie.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z tekstem źródłowym i słownikiem, wiersz.
	35.	Ideologia a pragmatyzm – programy i kierunki polityczne	<ul style="list-style-type: none"> – ideologia jako naukowy fundament programu partii politycznej – doktryna jako sposób realizacji przyjętej ideologii – programy polityczne i ich treści 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: pragmatyzm, program polityczny,</p> <p>P: – wyjaśnia wpływ różnych dziedzin (np. ekonomii, socjologii, prawa, edukacji, kultury i stosunków międzynarodowych) na treść programów politycznych,</p> <p>Ri: – porównuje wybrane programy polityczne,</p> <p>D: – ocenia wybrane programy partii w III RP pod kątem pragmatyzmu.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i słownikiem, dyskusja punktowana, technika dramowa (program polityczny).

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
	36–37.	Systemy partyjne we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie systemu partyjnego – charakterystyka systemów partyjnych w wybranych państwach 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: partia polityczna, system partyjny,</p> <p>P: – ilustruje klasyfikację partii politycznych ze względu na strukturę organizacyjną i program polityczno-społeczny, – omawia trzy typy systemów partyjnych,</p> <p>R: – charakteryzuje grupy nacisku, które mają wpływ na życie publiczne,</p> <p>D: – wykazuje wady i zalety systemu wielopartyjnego.</p>	Burza mózgów, plakat.
27.	38.	Geneza i rozwój demokracji	<ul style="list-style-type: none"> – antyczne i chrześcijańskie korzenie demokracji – rozwój demokracji współczesnej 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: demokracja, demokracja stanowa, podmiotowość polityczna,</p> <ul style="list-style-type: none"> – ukazuje historyczny rozwój idei demokracji od starożytności do XXI wieku, <p>P: – przedstawia typologię form demokracji (np. demokracja stanowa w Polsce, demokracja amerykańska),</p> <p>R: – charakteryzuje rozwój demokracji w wybranych państwach Europy,</p> <p>D: – ocenia szanse rozwoju i sukcesu idei demokracji w skali globalnej.</p>	Burza mózgów, elementy dramowe.
28.	39.	Fundamentalne zasady demokracji	<ul style="list-style-type: none"> – zasada suwerenności narodu – prawa mniejszości – podział i równowaga władz – konstytucjonalizm i praworządność – pluralizm 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: pluralizm, równowaga władz, praworządność, suwerenność,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia fundamentalne zasady demokracji, <p>P: – ukazuje tendencje do coraz bardziej powszechnego akceptowania idei demokratycznych,</p> <p>R: – charakteryzuje pozycję idei demokratycznych w Polsce oraz stopień ich akceptacji w naszym społeczeństwie.</p> <p>D: – dowodzi słuszności lub przeczy tezie, że w społeczeństwie demokratycznym powinny istnieć ograniczenia pluralizmu politycznego.</p>	Kula śniegowa, praca pod kierunkiem z tekstem źródłowym, plakat z symbolami wartości, wiersz.
29.	40.	Konflikt wartości w życiu publicznym	<ul style="list-style-type: none"> – podstawowe wartości demokratyczne: wolność, równość i sprawiedliwość, porządek i efektywność – konflikty wartości 	<p>K: – wymienia i wyjaśnia podstawowe wartości demokratyczne,</p> <p>P: – wyjaśnia znaczenie pojęcia konformizm,</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny konfliktów wartości, <p>R: – charakteryzuje przykłady konfliktów między prawem własności, a sprawiedliwością społeczną,</p>	Burza mózgów, dyskusja punktowana.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
30.	41.	Formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym	<ul style="list-style-type: none"> - walka z terroryzmem a prawa jednostki w demokracji - bezpośrednio formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym - pośrednie formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym 	<p>D: – proponuje sposoby rozstrzygnięcia konfliktów społecznych bez użycia siły.</p> <p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: veto ludowe, inicjatywa ludowa, referendum, petycja, inicjatywy obywatelskie, – wymienia podstawowe formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym, P: – omawia różne formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym, – wyjaśnia, jaką rolę odgrywają stowarzyszenia w społeczeństwie obywatelskim, R: – charakteryzuje bezpośrednio i pośrednie formy demokracji, – charakteryzuje bezpośrednio i pośrednie formy wyrażania poparcia i sprzeciwu, D: – dowodzi, które z form uczestnictwa obywateli w życiu publicznym zapewniają im największy wpływ na decyzje władz państwowych.</p>	Praca pod kierunkiem z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>), elementy dramowe.
31.	42.	Obywatel a władza w systemach totalitarnych i autorytarnych	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie systemu totalitarnego i autorytarnego - formy i sposoby ograniczania swobód obywatelskich w systemach totalitarnych i autorytarnych 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: państwo totalitarne, państwo autorytarne, junta, – wymienia najczęściej łamane prawa i wolności człowieka w państwie totalitarnym i autorytarnym, P: – omawia sposoby i formy ograniczania swobód obywatelskich, R: – charakteryzuje system władzy w państwie totalitarnym ze szczególnym uwzględnieniem roli monopartii, – porównuje uprawnienia władzy i obywatela w reżimach totalitarnych i autorytarnych, D: – wykazuje fikcyjność procedur demokratycznych i fasadowość konstytucji w państwie totalitarnym.</p>	Burza mózgów, przemówienie, wiersz.
32.	43.	Prawa i obowiązki obywatela w społeczeństwie demokratycznym	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie praw i wolności obywatelskich - pojęcie obowiązków obywatelskich - płacenie podatków 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: prawa człowieka, wolności człowieka, obowiązki obywatelskie, – wymienia podstawowe obowiązki obywatelskie, P: – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa we współczesnym państwie demokratycznym tolerancja i jakie spory może budzić,</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i>), dyskusja punktowana.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
				<p>R: – na podstawie tekstu źródłowego rozróżnia dwa rodzaje praw konstytucyjnych, – ilustruje przykładami prawa człowieka i obywatela zapisane w <i>Konstytucji RP</i>, D: – ocenia czy prawa człowieka w społeczeństwach demokratycznych są w pełni przestrzegane.</p>	
33.	44–45.	Współczesne pojmowanie cnót obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> – koncepcje cnót obywatelskich – współczesne znaczenie cnót obywatelskich – wzór obywatela – przykłady obywatelskiego działania 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: cnoty obywatelskie, dyscyplina wewnętrzna, demagogia, wolontariat, – wymienia cnoty obywatelskie, które składają się na wzór obywatela w społeczeństwie obywatelskim, P: – podaje przykłady i omawia wzory obywatelskich postaw i działań, R: – korzystając z różnych źródeł informacji przygotowuje wykaz działających w swoim środowisku organizacji pozarządowych i społecznych, angażujących wolontariuszy, D: – uzasadnia znaczenie cnót obywatelskich dla dobrego funkcjonowania państwa i społeczeństwa obywatelskiego.</p>	Burza mózgów, metaplan, dyskusja.
34.	46.	Kultura polityczna społeczeństwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie kultury politycznej – typy kultury politycznej 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: kultura polityczna, kultura obywatelska, – wymienia rodzaje kultury politycznej, P: – przedstawia rys historyczny procesu kształtowania się kultury politycznej, R: – charakteryzuje poszczególne typy kultury politycznej, D: – wyjaśnia (uzasadnia), jaki typ kultury politycznej dominuje w społeczeństwie polskim.</p>	Burza mózgów, elementy dramowe (siedem typów inteligencji).
	47.	Aktywność polityczna obywateli w społeczeństwach demokratycznych	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie aktywności politycznej – czynniki kształtujące uczestnictwo polityczne – przemiany aktywności politycznej społeczeństwa polskiego w okresie transformacji 	<p>K: – wymienia nieodzwonne warunki aktywności politycznej obywateli, P: – omawia przyczyny niskiego poziomu aktywności politycznej polskiego społeczeństwa, R: – charakteryzuje przemiany aktywności politycznej społeczeństwa polskiego w okresie transformacji, D: – ocenia warunki kształtujące uczestnictwo obywateli w życiu politycznym w swoim środowisku, – uzasadnia słusność bądź niesłusność ewentualnego wprowadzenia w Polsce obowiązku udziału w wyborach.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem ze źródłami statystycznymi, dyskusja.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
	48.	Formy życia publicznego w społeczeństwie obywatelskim	<ul style="list-style-type: none"> partie polityczne w Polsce i ich finansowanie związki zawodowe i stowarzyszenia w Polsce zadania fundacji podstawy prawne zakładania i działalności organizacji politycznych oraz społecznych 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: osobowość prawna, stowarzyszenie, fundacja,</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym, <p>P: – omawia instytucje istniejące w Polsce, które zajmują się badaniem opinii publicznej,</p> <p>R: – charakteryzuje partie polityczne w Polsce działające na przełomie XX i XXI wieku,</p> <p>D: – wymienia warunki konieczne do zarejestrowania partii politycznej i proponuje program partii, jaką sam by założył.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z tekstami źródłowymi, mapa mentalna (tworzenie programu partii politycznej, związku zawodowego i fundacji).
	49–50.	Opinia publiczna i rola mass mediów w społeczeństwie obywatelskim	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie mass mediów i opinii publicznej badania opinii publicznej funkcje współczesnych mass mediów media jako czwarta władza podstawy prawne funkcjonowania mediów w Polsce 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: opinia publiczna, mass media, wymienia funkcje środków masowego przekazu i rozróżnia podział współczesnych mediów,</p> <p>P: – wyjaśnia, co rozumie się pod pojęciem obiektywności i bezstronności mediów,</p> <p>R: – porównuje sposoby przedstawiania tych samych informacji przez różne mass media,</p> <p>D: – analizuje podstawy prawne funkcjonowania mediów w Polsce,</p> <ul style="list-style-type: none"> dowodzi słuszności twierdzenia, że media to czwarta władza w Polsce. 	Burza mózgów, wywiad, metaplan, film <i>Stulecie zwykłych ludzi</i> , odcinek pt. Rok 1963 – <i>potęga telewizji</i> .
	51.	Współczesne ruchy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie ruchów społecznych przykłady ruchów społecznych: anarchizm, feminizm, pacyfizm, ekologizm 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: anarchizm, syndykat, feminizm, pacyfizm, gandyzm, humanitaryzm, ekologizm, ruch emancypacyjny, sufrażystki,</p> <p>P: – omawia współczesne ruchy polityczne,</p> <p>R: – porównuje metody walki stosowane przez przedstawicieli ruchu anarchistycznego i pacyfistycznego,</p> <p>D: – ocenia słuszność walki kobiet o swoje prawa polityczne.</p>	Burza mózgów, film <i>Stulecie zwykłych ludzi</i> , odcinek pt. Rok 1959 – <i>zagrożona planeta</i> , plakat.
	52.	Zagrożenia dla współczesnej demokracji	<ul style="list-style-type: none"> podstawowe zagrożenia demokracji: dyktatura większości, nietolerancja, patologię władzy, demokracja narzucona, autokratyzm i totalitaryzm, bierność społeczna, 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: apartheid, dyktatura większości,</p> <p>P: – omawia podstawowe zagrożenia demokracji,</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia różne sposoby organizacji terytorialnej demokratycznego państwa: centralizm, regionalizm, federalizm, <p>R: – charakteryzuje patologiczne formy demokracji,</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, ranking diamentowy.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
			<ul style="list-style-type: none"> – problemy ekonomiczne – metody zwiększenia aktywności społecznej obywateli 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje pseudodemokratyczne systemy we współczesnym świecie, D: – ocenia szanse rozwoju i sukcesu idei demokracji w skali globalnej. 	
35.	53–54.	Geneza oraz pojęcie państwa i władzy państwowej	<ul style="list-style-type: none"> – pojęcie państwa – koncepcje genezy państwa – pojęcie władzy państwowej – legitymizacja władzy państwowej 	<ul style="list-style-type: none"> K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: państwo, racja stanu, obywatelstwo, władza państwowa, legitymizacja, P: – omawia różne koncepcje genezy państwa i jego cechy, – ukazuje rolę państwa w organizacji społeczeństwa, R: – charakteryzuje różne źródła i formy władzy, D: – ocenia, czy współcześnie możliwe jest zachowanie pełnej suwerenności państwa. 	Burza mózgów, plastyczne techniki dramowe (plakat, schemat).
36.	55.	Patologie władzy	<ul style="list-style-type: none"> – centralizacja – biurokratyzacja – korupcja – partykularyzm – nepotyzm – klientelizm – brutalizacja władzy 	<ul style="list-style-type: none"> K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: centralizacja, biurokracja, alienacja, korupcja władzy, partykularyzm, nepotyzm, klientelizm, inwigilacja, P: – omawia najczęściej spotykane patologie władzy, R: – podaje przykłady patologii władzy państwowej w Polsce i na świecie, D: – ocenia zjawisko wymuszania posłuszeństwa obywateli przez stosowanie przemocy, – uzasadnia pogląd, że władza zawsze powinna być ograniczona. 	Burza mózgów, praca z materiałami źródłowymi (materiały prasowe), rymowanka.
37.	56.	Funkcje współczesnego państwa	<ul style="list-style-type: none"> – funkcja wewnętrzna – funkcja zewnętrzna 	<ul style="list-style-type: none"> K: – wymienia główne i szczegółowe funkcje współczesnego państwa, P: – podaje przykłady (z życia codziennego) poszczególnych funkcji państwa, R: – klasyfikuje poszczególne funkcje państwa na podstawie materiałów źródłowych, D: – ocenia wypełnianie obowiązków przez państwo wobec społeczeństwa. 	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym, konferencja prasowa.
38.	57.	Formy państwa i modele ustrojowe	<ul style="list-style-type: none"> – forma rządów – reżim polityczny – ustrój terytorialny 	<ul style="list-style-type: none"> K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: monarchia, republika, państwo policyjne, liberalne, federacyjne i unitarne, P: – przedstawia na schemacie podział państw ze względu na różne kryteria, R: – charakteryzuje współczesne formy ustrojowe wybranych państw, 	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym, schemat, plakat, techniki plastyczno-manualne.

L.p. z. p.	L.p. z. t.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
				<p>– klasyfikuje systemy ustrojowe państw członkowskich Unii Europejskiej,</p> <p>D: – ocenia stwierdzenie Włodzimierza Lenina „Państwa realnego socjalizmu nie obumarty, lecz coraz bardziej rozbudowały swoje funkcje i aparat władzy”.</p>	
58.		Wybrane modele ustrojowe współczesnych państw demokratycznych – system prezydencki	<p>– kompetencje władzy ustawodawczej i wykonawczej</p> <p>– zakres uprawnień prezydenta</p> <p>– funkcje Kongresu w USA</p>	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: naturalizacja, legislatywa, system prezydencki,</p> <p>– wymienia najważniejsze cechy systemu prezydenckiego,</p> <p>P: – przedstawia główne zasady ustroju konstytucyjnego Stanów Zjednoczonych ze szczególnym uwzględnieniem roli Sądu Najwyższego,</p> <p>R: – charakteryzuje system prezydencki USA,</p> <p>D: – analizuje zasadę <i>check and balance</i>,</p> <p>– ocenia rolę prezydentów USA po II wojnie światowej i wybiera spośród nich najlepszego polityka.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi (Internet, reportaże, artykuły), język angielski.
59.		Wybrane modele ustrojowe współczesnych państw demokratycznych – system parlamentarny (parlamentarno-gabinetowy)	<p>– główne zasady systemu</p> <p>– dualizm władzy wykonawczej</p> <p>– charakterystyka dwóch różnych modeli brytyjskiego i niemieckiego</p>	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: egzekutywa, legislatywa, kanclerz, gabinet cieni, system kanclerski, land,</p> <p>– wymienia systemy parlamentarno-gabinetowe: Wielkiej Brytanii i Niemiec,</p> <p>P: – omawia główne zasady systemu parlamentarno-gabinetowego na przykładzie Wielkiej Brytanii i Niemiec,</p> <p>R: – porównuje sposób powoływania, rolę i kompetencje głowy państwa w systemach politycznych Wielkiej Brytanii i Niemiec,</p> <p>D: – ocenia rolę monarchy w Wielkiej Brytanii i kanclerza w Niemczech na przełomie XX i XXI wieku.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi (Internet, encyklopedia multimedialna), dyskusja panelowa ekspertów.
60.		Wybrane modele ustrojowe współczesnych państw demokratycznych – system mieszany	<p>– pojęcie i główne zasady systemu</p> <p>– pozycja i szeroki zakres uprawnień prezydenta</p>	<p>K: – definiuje pojęcie system mieszany (półprezydencki) i wie gdzie on występuje,</p> <p>P: – wyjaśnia główne cechy tego systemu,</p> <p>– określa rolę prezydenta Francji,</p> <p>R: – charakteryzuje system mieszany na przykładzie Francji,</p> <p>– przedstawia rys historyczny systemu mieszanego,</p> <p>D: – porównuje rolę prezydenta Francji z rolą prezydenta w pozostałych systemach i uzasadnia jego pozycję w ostatnim czasie.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi (Internet, film na temat działalności Charles'a de Gaulle'a, przemówienie prezydenta).

L.p. z. p.	L.p. z. t.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
	61.	Wybrane modele ustrojowe współczesnych państw demokratycznych – system parlamentar-no-komitetowy	– główne zasady ustroju Konfederacji Szwajcarskiej: zasada federalizmu i demokracji bezpośredniej	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: kanton, federacja kantonu i wie gdzie ten system występuje, P: – omawia system konfederacji szwajcarskiej i wyjaśnia znaczenie organów władzy, R: – określa główne zasady tego systemu i charakteryzuje ich występowanie w praktyce, D: – ocenia wady i zalety demokracji bezpośredniej.	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi (Internet, mapa mentalna), dyskusja punktowana.
39.		Transformacja ustrojowa w Polsce po 1989 roku	– pojęcie ustroju państwa – transformacja ustrojowa po 1989 roku – konstytucja jako nadrzędny akt ustrojowy	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: transformacja ustrojowa, realny socjalizm, Porozumienie Okrągłego Stołu, opozycja, NSZZ „Solidarność”, konstytucja, – wymienia systemy parlamentarno-gabinetowe: Wielkiej Brytanii i Niemiec, P: – przedstawia charakter wydarzeń z lat 1989–1990 rozpoznających zmiany ustrojowe w Polsce, – omawia rys historyczny konstytucji polskich, – ukazuje rolę konstytucji jako podstawowego aktu w państwie, R: – charakteryzuje załamanie się systemu realnego socjalizmu w Polsce, omawia przyczyny i przebieg tego procesu, – omawia zasady prawa konstytucyjnego w Polsce, D: – udowadnia tezę, że żyjemy w przełomowym okresie historii Polski.	Burza mózgów, ranking diamentowy.
	62.	Konstytucja jako nadrzędny akt ustrojowy	– rys historyczny konstytucji polskich – konstytucja jako ustawa zasadnicza – podstawowe zasady prawa konstytucyjnego	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: akt prawny, preambuła, – wskazuje fundamentalne zasady demokracji zawarte w <i>Konstytucji RP</i> z 2 kwietnia 1997 r., P: – przedstawia rys historyczny konstytucji w Polsce, R: – charakteryzuje główne treści konstytucji: zasady ustrojowe, system organów państwowych, prawa i obowiązki obywateli, D: – omawia i ocenia preambułę, wskazuje na wartości do których się odwołuje.	Praca pod kierunkiem z materiałami źródłowymi (<i>Konstytucja RP</i>), elementy wykładu.
40.	63–64.	Struktura organów władzy RP – władza ustawodawcza	– zasady prawa wyborczego do sejmiku i senatu – posłowie i senatorowie – organizacja izb – funkcje izb – Zgromadzenie Narodowe	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: kadencja, mandat, immunitet, droga legislacyjna, expose, absolutorium, zapytania i interpelacje poselskie, – wymienia podstawowe funkcje parlamentu polskiego, P: – przedstawia zasady prawa wyborczego, R: – charakteryzuje organy sejmiku i senatu i ich działalność, szalkiem sejmiku i senatu).	Praca pod kierunkiem z materiałami źródłowymi (<i>Konstytucja RP</i> z 1997 r.), elementy dramy (wywiad z marszałkiem sejmiku i senatu).

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
				D: – analizuje problem dotyczący ewentualnego ograniczenia immunitetu chroniącego posłów i senatorów. K: – poznaje i przedstawia dzieje polskiego parlamentaryzmu, P: – omawia aktualną strukturę Sejmu według przynależności partyjnej, R: – rysuje schemat i omawia drogę legislacyjną ustawy, D: – ocenia działalność polskiego parlamentaryzmu w ostatniej dekadzie.	Wycieczka przedmiotowa, wywiad, mini konferencja prasowa.
41.	66–67.	Struktura organów władzy RP – władza ustawodawcza	– organizacja władzy wykonawczej: prezydent RP i Rada Ministrów	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: kompetencje prezydenta, prerogatywa, kontrasygnata, wotum nieufności, Rada Ministrów, wakaty, P: – przedstawia genezę funkcji prezydenta RP; – omawia zadania Rady Ministrów, R: – charakteryzuje kompetencje prezydenta, D: – analizuje, jaki charakter wzajemnym relacjom prezydenta i rządu nadaje <i>Konstytucja RP</i> .	Praca pod kierunkiem z materiałami źródłowymi (<i>Konstytucja RP</i> z 1997 r.), elementy dramy (wywiad z marszałkiem sejmu i senatu).
42.	68–69.	Struktura organów władzy RP – władza sądownicza	– podział i funkcje sądów i trybunałów – zasady obowiązujące w sądownictwie polskim	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: kasacja, apelacja, lustracja, niezawisłość sędziowska, rzecznik interesu publicznego, delikt konstytucyjny, P: – omawia władzę sądowniczą w Polsce, którą sprawują sądy i trybunały, R: – charakteryzuje polski wymiar sprawiedliwości, D: – uzasadnia, na czym polega zasada instancyjności w postępowaniu sądowym, – analizuje problem sprawowania przez jedną osobę stanowiska Ministra Sprawiedliwości i Prokuratora Generalnego.	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi (<i>Konstytucja RP</i> z 1997 r.), elementy dramy („Obywateł w sądzie”).
43.	70–71.	Organy kontroli państwowej i ochrony prawa	– Najwyższa Izba Kontroli – Rzecznik Praw Obywatelskich – Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji – prokuratura	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: egzekutywa, NIK, Prokuratura, – wymienia organy kontroli państwowej i ochrony prawa, P: – przedstawia zakres działalności organów: NIK, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Prokuratury, R: – charakteryzuje działalność Rzecznika Praw Obywatelskich od 1987 roku, D: – ocenia działalność Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi – <i>Konstytucja RP</i> z 1997 r., plakat.

L.p. z. p.	L.p. z. f.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
44.	72-73.	Władze lokalne w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - tradycje samorządu terytorialnego w Polsce - samorząd gminny - samorząd powiatowy - samorząd wojewódzki 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: samorząd terytorialny, referendum gminne,</p> <p>P: – wyjaśnia, czym jest samorząd terytorialny i podaje, jakie są szczeble samorządu w Polsce,</p> <p>– omawia zadania, uprawnienia i sposób podejmowania decyzji, przez samorząd gminny, powiatowy i wojewódzki,</p> <p>R: – charakteryzuje wzajemne relacje rządu i władz samorządowych,</p> <p>D: – uzasadnia znaczenie samorządności i potrzebę decentralizacji we współczesnym państwie.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą i materiałami źródłowymi (<i>Konstytucja RP z 1997 r.</i>), burza mózgów, drzewko owocowe.
45.	74.	Relacje pomiędzy państwem a Kościołem oraz innymi organizacjami wyznaniowymi w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - rys historyczny stosunków pomiędzy państwem a Kościołem - konkordat jako umowa regulująca stosunki między Rzeczpospolitą a Kościołem katolickim - kościoły i związki wyznaniowe w Polsce - procedura rejestracyjna nowego kościoła lub związku wyznaniowego 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: konkordat, Kościół katolicki, związek wyznaniowy,</p> <p>P: – wymienia i omawia najważniejsze kościoły i związki wyznaniowe w Polsce,</p> <p>R: – charakteryzuje relacje między państwem, Kościołem katolickim i związkami wyznaniowymi po II wojnie światowej,</p> <p>D: – ocenia przemiany ruchu ekumenicznego w Polsce i na świecie na przełomie XX i XXI wieku.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą i materiałami źródłowymi (<i>Konstytucja RP z 1997 r.</i>).
46.	75.	Polityka jako zjawisko społeczne – lekcja powtórzeniowa			
47.	76.	Polityka i państwo – lekcja sprawdzająca			
Prawo					
48.	77.	Podstawowe pojęcia, funkcje i zadania prawa	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie prawa, przepisu prawnego i normy prawnej 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: prawo, norma prawna, przepis prawny,</p> <p>– wlicza funkcje i zadania prawa,</p>	Kula śniegowa, elementy dramy (np. sąd skorupkowy w Atenach),

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
			<ul style="list-style-type: none"> - prawo naturalne i stanowione - funkcje prawa 	<p>P: – określa źródła prawa i norm prawnych, – wyjaśnia czym jest prawo, – rozróżnia normę prawną spośród innych norm, R: – charakteryzuje główne systemy prawa: prawo stanowione, zwyczajowe i religijne, D: – ocenia, na czym polega konflikt między prawem naturalnym a stanowionym.</p>	film <i>Proces w Norymberdze</i> .
49.	78–79.	Gałęzie i dziedziny prawa	<ul style="list-style-type: none"> - prawo konstytucyjne - administracyjne - cywilne - karne - finansowe - pracy - międzynarodowe prywatne - międzynarodowe publiczne - europejskie - kościelne 	<p>K: – wymienia główne gałęzie prawa, P: – rozróżnia poszczególne gałęzie i dziedziny prawa, R: – charakteryzuje różne rodzaje prawa i podaje przykłady z życia, D: – uzasadnia znaczenie prawa międzynarodowego publicznego w obecnym czasie.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi, schemat.
50.	80.	Hierarchia aktów prawnych	<ul style="list-style-type: none"> - konstytucja - ustawy - akty prawne o mocy równej ustawom - umowy międzynarodowe - akty wykonawcze (rozporządzenia) - akty wewnętrzne - akty prawa miejscowego 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: akt prawny, dekret, ratyfikacja, akt wykonawczy, akt wewnętrzny, P: – przedstawi hierarchizację aktów prawnych, R: – porównuje różne akty prawne w państwie, D: – uzasadnia, na czym polega szczególna funkcja konstytucji w państwie, – analizuje zasadę <i>pacta sunt servanda</i> (umów należy dotrzymywać).</p>	Kula śniegowa, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi.
51.	81.	Sposoby publikacji norm prawnych i wyszukiwania przepisów prawa, specyfika języka aktów prawnych	<ul style="list-style-type: none"> - rys historyczny publikacji aktów prawnych - sposoby publikacji aktów prawnych - język prawny - język prawniczy 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: akt normatywny, jurysdykcja, <i>vocatio legis</i> (dost. próżnowanie ustawy), obwieszczenie, język prawny, P: – przedstawi sposoby publikacji norm prawnych w „Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”, „Monitorze Polskim” oraz dziennikach urzędowych, R: – klasyfikuje akty prawne według rangi,</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i materiałami źródłowymi.

L.p. z. p.	L.p. z. t.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
52.	82.	Rzeczpospolita demokratycznym państwem prawnym	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie praworządności cechy państwa praworządnego 	<p>– wyszukuje odpowiednie przepisy prawa z tekstów źródłowych, D: – analizuje język prawny i prawniczy – wykrywa różnice w terminologii.</p> <p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: praworządność, państwo praworządne, P: – ukazuje typowe przypadki naruszenia praworządności, R: – charakteryzuje praworządność w stosunku do organów państwowych i obywateli państwa, – przedstawia prawną gwarancję kontroli władzy państwowej przez obywateli niezależnie od środowiska, D: – uzasadnia twierdzenie, że praworządność jest niezbędnym warunkiem funkcjonowania demokratycznego państwa, – ocenia, czy Polska jest państwem praworządnym.</p>	Burza mózgów, debata lub dyskusja punktowana.
53.	83–84.	Sztuka wykazywania swoich racji	<ul style="list-style-type: none"> kultura dyskusji i jej zasady sztuka szukania argumentacji prawnej na poparcie swoich racji 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: sztuka komunikacji, sztuka wykazywania swoich racji, – wymienia najważniejsze zasady wykazywania swoich racji, P: – wyjaśnia pojęcie kultury dyskusji, – przedstawia najważniejsze zasady z zakresu retoryki na przykładzie Cycerona, R: – stosuje zasady powszechnie obowiązujące przy wykazywaniu swoich racji, – stosuje w praktyce umiejętność komunikowania się, D: – prezentuje elementy dramy, wyrażając różne emocje, – proponuje współczesny wzór mówcy politycznego.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem, elementy dramy (przemówienie).
	85–86.	Źródła prawa powszechnie stosowanego w Rzeczypospolitej Polskiej	<ul style="list-style-type: none"> źródła prawa w Polsce prawo konstytucyjne podstawą systemu prawnego państwa zasady prawa konstytucyjnego pozostałe akty prawne: ustawy, umowy międzynarodowe, rozporządzenia i akty prawa miejscowego 	<p>K: – wymienia podstawowe źródła prawa w Polsce, P: – omawia podstawę systemu prawnego państwa – prawo konstytucyjne i tradycje polskiego konstytucjonalizmu, R: – charakteryzuje główne zasady konstytucyjne systemu prawnego państwa, D: – ocenia, jakie skutki mogą wynikać dla prawa krajowego po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym (Konstytucja RP z 1997 r.) oraz foliogramem, dyskusja (cw. 2/27).

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
	87.	Zasady i formy tworzenia prawa	<ul style="list-style-type: none"> - stanowienie prawa - tworzenie prawa w drodze praktyki - proces legislacyjny w Polsce 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: decyzja precedensowa, proces legislacyjny, inicjatywa ustawodawcza,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia podmioty, którym przysługują inicjatywa ustawodawcza w Polsce, <p>P: – rozróżnia i omawia sposoby tworzenia się prawa: przez stanowienie, w wyniku praktyki prawotwórczej,</p> <p>R: – przedstawia proces legislacyjny ustawy – poszczególne etapy,</p> <p>D: – analizuje proces uchwalenia kilku ustaw w Polsce w ostatnim czasie.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i schematem drogi legislacyjnej ustawy, elementy dramy.
	88.	Wybrane zagadnienia z kodeksów prawa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> - prawo karne - cywilne - rzeczowe - zobowiązań - spadkowe - pracy - administracyjne - zdolność prawna 	<p>K: – wymienia i rozróżnia najważniejsze działy prawa: prawo karne, cywilne, rzeczowe, zobowiązań, spadkowe, pracy i administracyjne,</p> <p>P: – omawia najważniejsze zasady regulacji cywilno-prawnych i pojęcie zdolności prawnej,</p> <p>R: – charakteryzuje poszczególne działy prawa i rozpoznaje je w praktyce,</p> <p>D: – analizuje teksty źródłowe związane z poszczególnymi działami prawa.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym, elementy dramy (przygotowanie aktu oskarżenia, spisanie umowy sprzedaży).
	89.	Zasady i formy egzekwowania prawa	<ul style="list-style-type: none"> - zasady przestrzegania i egzekwowania prawa - typy sankcji prawnych - rodzaje kar oraz granice wymiaru kary - przyczyny skuteczności sankcji 	<p>K: – wymienia główne zasady przestrzegania prawa: niezajomość prawa szkodzi, niezajomość prawa nikogo nie usprawiedliwia,</p> <p>P: – wyjaśnia znaczenie pojęcia sankcja prawna i przedstawia jej główne typy,</p> <p>R: – charakteryzuje poszczególne rodzaje kar w Polsce,</p> <p>D: – uzasadnia, które z sankcji są najskuteczniejsze w walce z przestępczością w Polsce,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia swoje stanowisko w stosunku do ostatnich zmian w <i>Kodeksie karnym</i>. 	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym, dyskusja punktowana.
	90–92.	Prawa i obowiązki obywatela w sądzie	<ul style="list-style-type: none"> - postępowanie karne - postępowanie cywilne - postępowanie administracyjne - prawa ofiar przestępstw 	<p>K: – wymienia sytuacje, kiedy obywatel może zetknąć się z sądem,</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywa dokumenty, które wyznaczają prawa obywatela wobec władzy sądowej, <p>P: – omawia prawa obywatela w sądzie,</p> <p>R: – rozróżnia prawa i obowiązki obywatela w trakcie postępowania: karnego, cywilnego i administracyjnego,</p>	Techniki dramowe (przemówienie, scenki rodzajowe).

L.p. z. p.	L.p. z. f.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
54.	93.	Pojęcie i geneza praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie i cechy praw człowieka - generacje praw człowieka - geneza i rozwój praw człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje zasady obowiązujące w postępowaniu karnym, - analizuje tekst <i>Konstytucji RP</i>, ocenia te zapisy, które zabezpieczają prawo do sprawiedliwego sądu. <p>D: –</p> <p>K: – wyjaśnia pojęcie prawa człowieka i wymienia ich naturalne cechy,</p> <p>P: – rozróżnia trzy generacje praw człowieka i wyjaśnia jakie prawa zawierają,</p> <p>R: – ukazuje historyczny rozwój praw człowieka,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia i charakteryzuje tradycyjny katalog praw człowieka, <p>D: – ocenia <i>Konstytucję 3 Maja</i> pod kątem praw człowieka.</p>	Burza mózgów, metaplan, dyskusja.
55.	94.	Podstawowe dokumenty oraz katalog podstawowych praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - podstawowe dokumenty - prawa polityczne i obywatelskie - prawa społeczne, gospodarcze i kulturalne 	<p>K: – wymienia podstawowe dokumenty międzynarodowej ochrony praw człowieka,</p> <p>P: – ukazuje główne postanowienia <i>Powszechnej deklaracji praw człowieka z 1948 r.</i>,</p> <p>R: – omawia kodyfikację praw człowieka i poszczególne paki praw człowieka oraz konwencje,</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia katalog podstawowych praw człowieka i charakteryzuje prawa obywatelskie, polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturalne, <p>D: – dokonuje analizy prawa do życia i ocenia problem eutanazji.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym, dyskusja punktowana.
56.	95.	Międzynarodowy system ochrony praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - system uniwersalny - systemy regionalne 	<p>K: – rozróżnia dwa systemy ochrony praw człowieka,</p> <p>P: – wymienia podstawowe organizacje systemu międzynarodowego,</p> <p>R: – charakteryzuje działalność organizacji systemu międzynarodowego różniąc: europejski, afrykański i amerykański system ochrony praw człowieka, oraz system ochrony praw człowieka w Unii Europejskiej,</p> <p>D: – przedstawia argumenty za i przeciw tezie "Międzynarodowy system ochrony praw człowieka jest nieskuteczny".</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym, schemat lub plakat.
57.	96.	Organizacje pozarządowe ochrony praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> - Międzynarodowy Czerwony Krzyż - <i>Amnesty International</i> 	<p>K: – wymienia organizacje pozarządowe ochrony praw człowieka,</p> <p>P: – omawia działalność Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża i <i>Amnesty International</i>,</p> <p>R: – charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych,</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
58.	97.	Przyczyny łamania praw człowieka na świecie i skuteczność ich ochrony	<ul style="list-style-type: none"> - przyczyny łamania praw człowieka - skuteczność międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka - przykłady łamania i ochrony praw człowieka 	<p>D: – poddaje ocenie karę śmierci, analizuje teksty źródłowe i argumentuje swą opinię.</p> <p>K: – wymienia prawa, które łamane są na świecie,</p> <p>P: – wyjaśnia przyczyny łamania praw człowieka,</p> <p>R: – przedstawia na wybranych przykładach, w jaki sposób i dlaczego we współczesnym świecie są łamane prawa człowieka (tekst źródłowy <i>Raport Amnesty International</i> z 1991 r.),</p> <p>D: – ocenia skuteczność międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka.</p>	<p>(Internet, encyklopedie multimedialne).</p> <p>Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym (materiały prasowe), film <i>Stulecie zwykłych ludzi</i>, odcinek pt. <i>Rok 1957 – gorszy kolor skóry</i>, dyskusja punktowana.</p>
59.	98.	Gwarancje ochrony praw człowieka w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> - sądy powszechne - Naczelny Sąd Administracyjny - Trybunał Konstytucyjny - Rzecznik Praw Obywatelskich - organizacje pozarządowe w Polsce 	<p>K: – wymienia instytucje państwowe, powołane do ochrony praw i wolności człowieka oraz organizacje pozarządowe,</p> <p>P: – wyjaśnia, jaka jest możliwość złożenia petycji lub skargi do Komitetu Praw Człowieka w Genewie i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Sztamburгу,</p> <p>R: – charakteryzuje działalność organizacji pozarządowych w Polsce,</p> <p>D: – ocenia, czy w Polsce są przestrzegane prawa dziecka i ucznia.</p>	<p>Praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym (<i>Konstytucja RP</i> i materiały prasowe), plakat.</p>
60.	99.	Międzynarodowy system ochrony praw człowieka jest nieskuteczny. Powtorzenie materiału z działu: „Prawo człowieka jako istoty ludzkiej w świetle dokumentów międzynarodowych”			Debata.
61.	100.	Prawo regulatorem życia społecznego – lekcja sprawdzająca			

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
Polska, Europa, świat					
101.		Kierunki polskiej polityki zagranicznej	<ul style="list-style-type: none"> - globalna ocena dokonań okresu powojennego w Polsce - zmiany w polskiej polityce zagranicznej po 1989 roku 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: polityka zagraniczna, interes narodowy, stosunki międzynarodowe,</p> <p>P: – wymienia instytucje odpowiedzialne za prowadzenie polskiej polityki zagranicznej i jej kierunki,</p> <p>R: – charakteryzuje cele polskiej polityki zagranicznej i zmiany, które nastąpiły po 1989 r.,</p> <p>D: – ocenia dbałość Polski o interes narodowy, biorąc pod uwagę ostatnie dokonania władz i polskich polityków.</p>	Burza mózgów, metaplan, praca pod kierunkiem z mapą.
102.		Polska racja stanu – stosunki z sąsiadami	<ul style="list-style-type: none"> - zmiany polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej na przełomie lat 80. i 90. XX wieku - stosunki polityczne i ekonomiczne Polski z sąsiadami: Niemcami, Litwą, Białorusią, Ukrainą, Rosją, Czechami i Słowacją 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: racja stanu i polska racja stanu, wymienia wszystkie państwa, z którymi graniczymy i wskazuje je na mapie,</p> <p>R: – charakteryzuje stosunki polityczne i ekonomiczne Polski z Niemcami, Litwą, Białorusią, Ukrainą, Rosją, Czechami i Słowacją,</p> <p>D: – ocenia perspektywy rozwoju stosunków Polski z krajami byłego Związku Radzieckiego.</p>	Burza mózgów, technika SWOT, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i tekstem źródłowym (materiały prasowe).
103.		Geneza integracji europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie i formy procesów integracyjnych - rys historyczny integracji europejskiej po II wojnie światowej - filary współpracy Unii Europejskiej 	<p>K: – wymienia formy integracji państw na różnych płaszczyznach i wyjaśnia pojęcie integracji,</p> <p>P: – opisuje genezę procesów integracyjnych w Europie – rys historyczny i główne filary,</p> <p>R: – przedstawia różne koncepcje integracji kontynentu europejskiego i wizję jedności państw suwerennych,</p> <p>– porównuje koncepcje integracyjne I i II połowy XX wieku,</p> <p>D: – analizuje przesłanki sporu o istotę suwerenności i integracji we współczesnej Europie.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą, foliogramem, plakat. Literatura: A. Marszałek, <i>Suwerenność a integracja europejska w perspektywie historycznej. Spór o istotę suwerenności i integracji</i> , Łódź 2000.
104.		Instytucje Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> - organy Unii Europejskiej: Rada Europejska, 	<p>K: – wymienia główne organy Unii Europejskiej,</p> <p>P: – omawia działalność poszczególnych organów</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
			Parlament Europejski, Rada Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, Komitet Regionów, Trybunał Obrachunkowy	Unii Europejskiej, R: – przedstawia na schemacie organy Unii Europejskiej i jej symbole, – charakteryzuje rolę i znaczenie Rady Europy we współpracy ogólnoeuropejskiej. D: – analizuje konsekwencje, jakie wypływają dla państwa z faktu uczestnictwa w organach międzynarodowych.	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą, foliogramem (schemat), akronim (wiersz).
	105.	Proces integracji Polski z Unią Europejską	– droga Polski do Unii Europejskiej – główne warunki przystąpienia do Unii – działania dostosowawcze Polski do standardów europejskich – korzyści i obawy wynikające z członkostwa Polski w Unii	K: – wymienia najważniejsze wymagania, którym powinny sprostać państwa kandydujące do Unii, P: – omawia proces dostosowywania Polski do standardów europejskich, R: – przedstawia aktualny stan prawny procesu integracji Polski z Unią Europejską, D: – analizuje korzyści i obawy wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą, foliogramem i tekstem źródłowym (materiały prasowe), plakat lub mapa mentalna.
	62.	Proces integracji Polski z Unią Europejską	– pojęcie i formy procesów integracyjnych – rys historyczny integracji europejskiej po II wojnie światowej – filary współpracy Unii Europejskiej – organy Unii Europejskiej – droga Polski do Unii Europejskiej	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: integracja, procesy integracyjne, – wymienia główne filary integracji i organy Unii Europejskiej, P: – omawia genezę integracji europejskiej po II wojnie światowej, R: – przedstawia działalność organów Unii Europejskiej, – charakteryzuje drogę Polski do Unii Europejskiej, D: – analizuje korzyści i obawy wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą, foliogramem i tekstem źródłowym (materiały prasowe), plakat lub mapa mentalna.
	63.	Polska w innych instytucjach integracji europejskiej	– Polska w Radzie Europy – Polska w Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy Europejskiej – regionalne inicjatywy integracji i współpracy międzynarodowej:	K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia akredytacja, P: – wymienia organizacje europejskie i regionalne inicjatywy integracji i współpracy międzynarodowej i omawia ich działalność, R: – charakteryzuje działania Polski w ramach KBWE (OBWE) i Rady Europy, D: – analizuje wkład Polski w rozwój inicjatyw regionalnych:	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i foliogramem, plakat lub mapa mentalna.

L.p. z. p.	L.p. z. f.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
			Grupa Wyszehradzka, CEFTA, Inicjatywa Środkowoeuropejska, Rada Państw Morza Bałtyckiego, Trójkąt Weimarski	Grupa Wyszehradzka, CEFTA, Inicjatywa Środkowoeuropejska, Rada Państw Morza Bałtyckiego, Trójkąt Weimarski.	
	106.	Polska w innych instytucjach integracji europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> - Polska w Radzie Europy - Polska w Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy Europejskiej 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia akredytacja,</p> <p>P: – wymienia warunki, jakie muszą spełnić państwa, żeby przystąpić do Rady Europy,</p> <p>– wymienia i omawia organy Rady Europy,</p> <p>R: – przedstawia cele działalności Rady Europy i Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy Europejskiej,</p> <p>– charakteryzuje działalność Rady Europy i OBWE w różnych dziedzinach oraz inicjatywy Polski w ramach tych organizacji,</p> <p>D: – uzasadnia przelomowy charakter spotkania członków KBWE w Paryżu w 1990 roku,</p> <p>– analizuje skuteczność rozwiązywania konfliktów przez OBWE w ostatniej dekadzie.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i foliogramem, plakat lub mapa mentalna.
64.	107.	Integracja militarna w ramach NATO	<ul style="list-style-type: none"> - podstawa prawna NATO - podstawowe zasady sojuszu - struktura organizacyjna NATO - proces przystąpienia Polski do NATO 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: integracja militarna, NATO (<i>North Atlantic Treaty Organization</i>), Partnerstwo dla pokoju, KFOR (<i>Kosovo Force</i>),</p> <p>P: – wskazuje na mapie państwa wchodzące w skład NATO, podaje lata przystąpienia do NATO poszczególnych państw członkowskich,</p> <p>R: – omawia podstawę prawną NATO i jego strukturę organizacyjną,</p> <p>– wyjaśnia genezę i skutki powstania tej organizacji,</p> <p>D: – przedstawia i ocenia proces przystąpienia Polski do NATO.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i encyklopedią multimedialną, dyskusja punktowana.
	108.	Regionalne inicjatywy integracji i współpracy międzynarodowej	<ul style="list-style-type: none"> - pojęcie i geneza polityki regionalnej - inicjatywy integracji i współpracy międzynarodowej: Grupa Wyszehradzka, CEFTA, Inicjatywa Środkowoeuropejska, 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia polityka regionalna,</p> <p>P: – wymienia i omawia regionalne inicjatywy integracji i współpracy międzynarodowej,</p> <p>R: – przedstawia wkład Polski w działalność i rozwój inicjatyw regionalnych,</p> <p>D: – analizuje problemy lokalne i międzynarodowe, które pojawiły się w ostatnim czasie (transport morski na Zalewie</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i mapą, drzewko owocowe, plakat z mapką konturową Polski, dyskusja,

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
65.	109.	Polska w systemie ONZ	Rada Państw Morza Bałtyckiego, Trójkąt Weimarski – Polska w euroregionach – geneza, struktura i funkcje ONZ – działalność ONZ – udział Polski w pracach ONZ	Szczecińskim, zamieczyszczenia w Sudetach i „korytarz” z Kaliningradu). K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: państwa Osi, terytoria powiernicze, – wymienia główne cele ONZ, P: – omawia genezę i strukturę ONZ, – przedstawia zasady obowiązujące państwa członkowskie, R: – charakteryzuje działalność ONZ na różnych płaszczyznach, D: – przedstawia polskie inicjatywy w ramach ONZ, – analizuje udział Polski w pracach ONZ.	film, foliogram. Kula śniegowa, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i foliogramem, wywiad z sekretarzem generalnym ONZ, plakat, zdjęcia i artykuły na temat udziału RP w pracach ONZ.
66.	110.	Wizerunek Polski i Polaków w świecie	– miejsce Polonii w społeczności międzynarodowej – czynniki kształtujące stereotypy narodowościowe – obraz Polski i Polaków widziany oczami innych narodowości	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: polskie „getta etniczne”, Polonia, stereotyp, P: – wyjaśnia procesy emigracyjne Polaków w XIX wieku i ich charakter, R: – charakteryzuje najliczniejsze Polonie: amerykańską, brytyjską, francuską, brazylijską i z terenów byłego Związku Radzieckiego, D: – poddaje ocenie wizerunek Polski i Polaków na świecie, proponuje w jaki sposób można go poprawić u cudzoziemców.	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą i źródłami statystycznymi, film – stop klatka, reportaż o Polsce i Polakach, dyskusja.
67.		Zagrożenia ładu międzynarodowego	– polityczne linie podziału świata – przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych – zjawisko międzynarodowego terroryzmu i przestępczości zorganizowanej	K: – wyjaśnia znaczenie nowych pojęć: ładu międzynarodowy, terroryzm, Cosa Nostra, Camorra, zimna wojna, żelazna kurtyna, P: – omawia dwubiegunowy układ sił politycznych na świecie po II wojnie światowej i zjawisko międzynarodowego terroryzmu, R: – charakteryzuje najliczniejsze Polonie: amerykańską, brytyjską, francuską, brazylijską i z terenów byłego Związku Radzieckiego, D: – określa przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych,	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą i filmem <i>Stulecie wojen, odcinek pt. Wojny XX wieku, metaplan.</i>
	111.	Zagrożenia ładu międzynarodowego	– polityczne linie podziału świata – zagrożenia międzynarodowego ładu	K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: ładu międzynarodowy, zimna wojna, żelazna kurtyna, P: – wyjaśnia polityczne linie podziału świata po II wojnie światowej,	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem, mapą i filmem <i>Stulecie wojen, odcinek</i>

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
			<ul style="list-style-type: none"> przyczyny współczesnych konfliktów zbrojnych potencjalne zagrożenia eskalacji konfliktów 	<p>R: – charakteryzuje procesy dezintegracyjne i współczesne konflikty zbrojne,</p> <p>D: – analizuje, na wybranych przykładach potencjalne zagrożenia i współczesne konflikty (np. konflikt o Wyspy Kurylskie).</p>	pt. <i>Wojny XX wieku</i> , metaplan.
	112.	Zjawisko międzynarodowego terroryzmu i przestępczości zorganizowanej	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie i geneza terroryzmu działalność organizacji terrorystycznych o różnym podłożu ideologicznym: terroryzm arabski i lewacki problem przestępczości zorganizowanej 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie nowych pojęć: terroryzm, Cosa Nostra, Camorra, bractwo asasynów, Czerwone Brygady,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie skrótów IRA i ETA, <p>P: – streszcza historię terroryzmu na świecie,</p> <p>R: – porównuje różne rodzaje terroryzmu na świecie i podaje przykłady,</p> <p>D: – uzasadnia, konieczność (lub szkodliwość) ewentualnego ograniczenia praw obywatelskich jako zabiegu mającego służyć walce z terroryzmem.</p>	Burza mózgów, ranking diamentowy, dyskusja.
68.	113.	System bezpieczeństwa międzynarodowego	<ul style="list-style-type: none"> system bezpieczeństwa ONZ rola NATO w międzynarodowym systemie bezpieczeństwa europejski system bezpieczeństwa 	<p>K: – wymienia instytucje czuwające nad bezpieczeństwem międzynarodowym,</p> <p>P: – omawia europejski system bezpieczeństwa i system bezpieczeństwa regionalnego,</p> <p>R: – porównuje działalność operacji pokojowych w ramach NATO i ONZ,</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady działalności systemu bezpieczeństwa regionalnego, <p>D: – ocenia skuteczność misji pokojowych ONZ i NATO.</p>	Burza mózgów, praca pod kierunkiem z podręcznikiem i mapą, technika SWOT.
69.		Problemy globalne współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> problemy społeczno-ekonomiczne problemy cywilizacyjno-kulturowe szanse i zagrożenia wynikające z postępu naukowo-technicznego degradacja środowiska naturalnego 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: szok przyszłości, technologia informacyjna, dziura ozonowa, efekt cieplarniany,</p> <p>P: – rozróżnia i omawia najważniejsze problemy współczesnego świata,</p> <p>R: – nakreśla sposoby rozwiązywania problemów poprzez postęp naukowo-techniczny,</p> <p>D: – przewiduje, jakie zagrożenia może niesić za sobą rozwój genetyki i postępu technicznego.</p>	Kula śniegowa, ranking diamentowy.
	114.	Problemy społeczno-ekonomiczne	<ul style="list-style-type: none"> geneza problemów współczesnego świata 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: problemy demograficzne, ruchy migracyjne, analfabetyzm,</p>	Burza mózgów, ranking diamentowy, dyskusja,

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
		miczne i cywilizacyjno-kulturowe na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – problemy demograficzne – dysproporcje w rozwoju ekonomicznym – ruchy migracyjne – zacofanie cywilizacyjne i analfabetyzm 	<p>P: – ukazuje przykłady zacofania niektórych państw w poszczególnych dziedzinach, na tle zmian gospodarki światowej,</p> <p>R: – charakteryzuje poziom rozwoju wybranych państw na określonych płaszczyznach,</p> <p>D: – ocenia poziom rozwoju i stopień zacofania wybranych państw na tle Europy i świata.</p>	film <i>Stulecie zwykłych ludzi</i> , odcinek pt. Rok 1997 – biegiem w przyszłość.
	115.	Szansy i zagrożenia wynikające z postępu naukowo-technicznego	<ul style="list-style-type: none"> – kalendarium odkryć i wynalazków dokonanych przez człowieka w XX i na początku XXI wieku – podstawowe czynniki rozwoju gospodarczego – rewolucja technologiczna i informatyczna na świecie 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: postęp naukowo-techniczny, genetyka, biotechnologia,</p> <p>P: – ukazuje przykłady zagrożeń wynikających z postępu naukowo-technicznego,</p> <p>R: – omawia przyczyny rozwoju cywilizacyjnego wynikające z przemian naukowo-technicznych,</p> <p>D: – ocenia problemy moralne wynikające z rozwoju cywilizacyjnego.</p>	Burza mózgów, technika SWOT, dyskusja (problemy moralne przy klonowaniu zwierząt).
	116.	Degradacja środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny degradacji środowiska naturalnego – źródła i skutki zanieczyszczenia powietrza – przyczyny i konsekwencje zanieczyszczenia wód i degradacji gleb – formy działania na rzecz ochrony środowiska 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęć: degradacja środowiska naturalnego, efekt cieplarniany, kwaśne deszcze, dziura ozonowa, <i>Greenpeace</i>,</p> <p>P: – podaje przykłady problemów związanych z degradacją środowiska naturalnego,</p> <p>R: – omawia przyczyny i skutki procesu zanieczyszczenia powietrza i wód oraz degradacji gleb,</p> <p>D: – ocenia formy działania na rzecz ochrony środowiska.</p>	Kula śniegowa, praca pod kierunkiem z filmem, projekt (gazeta ekologiczna), dyskusja, film <i>Stulecie zwykłych ludzi</i> , odcinki pt. Rok 1959 – zagrożona planeta, Rok żona planeta, Rok 1954 – wydłużone życie.
70.		Drugi rozwiązywanie problemów globalnych	<ul style="list-style-type: none"> – czynniki rozwoju społecznego – procesy integracyjne jako szansa dla rozwoju świata – globalizacja – szansa i zagrożenia – działania na rzecz rozwoju współczesnych społeczeństw 	<p>K: – wyjaśnia znaczenie pojęcia globalizacja,</p> <p>P: – wymienia czynniki rozwoju społecznego i omawia je,</p> <p>R: – charakteryzuje procesy integracyjne na świecie, podaje przykłady działań wybitnych postaci na rzecz rozwoju społeczeństw,</p> <p>D: – ocenia proces globalizacji („Czy proces globalizacji jest szansą czy zagrożeniem dla rozwoju społeczno-gospodarczego świata?“).</p>	Burza mózgów, technika SWOT, dyskusja.

L.p. z. p.	L.p. z. r.	Temat	Zagadnienie	Oczekiwane osiągnięcia ucznia Uczeń:	Sposoby realizacji
	117.	Kierunki rozwoju współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> czynniki rozwoju społecznego procesy integracyjne jako szansa dla rozwoju świata 	<p>K: – wymienia czynniki rozwoju społecznego i omawia je, P: – wyjaśnia procesy integracyjne we współczesnym świecie, R: – charakteryzuje trzy zasadnicze ośrodki integracji ekonomicznej: Europa, Ameryka Północna oraz Azja Wschodnia, – wyjaśnia skróty: CEFTA, NAFTA, ASEAN, APEC, FAO, WHO, D: – uzasadnia twierdzenie, że procesy integracyjne stanowią szansę dla rozwoju świata.</p>	Mapa mentalna (schemat), praca pod kierunkiem z podręcznikiem i mapą.
	118.	Globalizacja – szanse i zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie i geneza globalizacji globalizacja i jej wpływ na gospodarkę światową proces globalizacji a polityka międzynarodowa 	<p>K: – wyjaśnia pojęcie i genezę globalizacji, P: – ilustruje różne przejawy globalizacji: udzielanie pomocy finansowej, ożywienie wymiany towarowej itp., R: – podaje przykłady, w jaki sposób globalizacja wpływa na światową gospodarkę, D: – argumentuje za i przeciw tezie „Proces globalizacji korzystnie wpływa na rozwój krajów Trzeciego Świata”.</p>	Burza mózgów, dyskusja panelowa.
	119-120.	Działania na rzecz rozwoju współczesnych społeczeństw	<ul style="list-style-type: none"> rola wybitnych jednostek w dziejach społeczeństw „Siedmiu wspaniałych” – lista postaci, które wywarły wpływ na rozwój współczesnego świata 	<p>K: – wymienia kilka wybitnych postaci, które wywarły wpływ na otaczającą nas rzeczywistość, P: – przedstawia rolę wybitnych jednostek w dziejach społeczeństw, R: – charakteryzuje przykłady działań wybitnych postaci na rzecz rozwoju społeczeństw, D: – uzasadnia swój wybór „Siedmiu wspaniałych”.</p>	Praca pod kierunkiem z podręcznikiem, słownikiem i Internetem, techniki dramowe (bibliografia postaci).
71.	121.	Polska w świecie współczesnym – lekcja powtórzeniowa			
72.	122.	Polska, Europa, świat – lekcja sprawdzająca			
	123-130.	Godziny do dyspozycji nauczyciela			

Ilość godzin

Zakres rozszerzony – $114 + 8 \text{ powt.} = 122$

Zakres podstawowy – $64 + 8 \text{ powt.} = 72$

Godziny do dyspozycji nauczyciela – 8